

Č. 12.002.

Pojištění nemocenské, invalidní a starobní:
I. * Zaměstnavatel nezanedbává zúmyslně nebo z hrubé nedbalosti povinnosti § 14 zák. č. 221/1924 Sb., když nevede mzdových záznamů o osobách, o nichž může důvodně míti za to, že pojistné povinnosti podrobeny nejsou (§ 16 cit. zák.). — II. Revize mezd přerušuje promlčení podle § 17 cit. zák., je-li v příčinné spojitosti se sporným předpisem pojistného.

(Nález ze dne 3. září 1935 č. 17.195/35.)

Prejudikatura: ad II. Boh. A 11.719/35.

Věc: Okresní nemocenská pojišťovna v T. proti zemskému úřadu v Bratislavě o dodatečný předpis pojistného.

Výrok: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

Důvody: Okr. nemocenská pojišťovna v T. předepsala platebním výměrem z 30. ledna 1932 dědicům Zikmunda R., hospodáře v T., na základě provedené mzdové revize z moci úřední podle § 16 zák. č. 221/1924 Sb. dodatečné pojistné za zaměstnance, uvedené v připojených konsignacích, na dobu od 1. ledna 1928 do 1. listopadu 1931, a to nemocenské, invalidní a starobní pojistné a úroky 5%, úhrnem Kč 77.394.24.

Okr. úřad v Trnavě zrušil výměrem z 27. července 1932 k odvolání dědiců Zikmunda R. platební výměr v podstatě z důvodu, že pojišťovna nebyla oprávněna dodatek pojistného předsati na základě § 16 z moci úřední, když zaměstnavatel předložil mzdové záznamy a pojišťovna nedokázala, že tyto jen částečně byly předloženy, a okr. nemoc. pojišťovna ani během adm. řízení nevysvětlila, co bylo vlastně podkladem předpisu.

Zem. úřad v Bratislavě nař. rozhodnutím nevyhověl odvolání stěžující si pojišťovny a potvrdil výměr okr. úřadu z jeho důvodů, k nimž dodal, že se zřetelem na tříletou promlčecí lhůtu podle § 176 cit. zák. je právo pojišťovny na předpis příspěvků před 1. říjnem 1928 (§ 177) promlčeno a na dobu od 1. října do 31. prosince 1928 platí kogentní zařazovací předpis § 12 původního zák. č. 221/1924 Sb. — — —

O stížnosti uvážil nss toto:

V nař. rozhodnutí, potvrzujícím v cestě instanční zrušení platebního výměru stěžující si pojišťovny, zakládá žal. úřad tento výrok především na argumentaci, postihující sporný předpis pojistného v jeho celku, totiž na důvodu, že stěžující si pojišťovna nebyla oprávněna postupovati podle § 16 zák. č. 221/1924 Sb. Tomuto názoru odporuje stížnost dovozuje, že předpoklady pro použití cit. § 16 byly dány. Nss musil přisvědčiti žal. úřadu.

Podle § 14 zák. č. 221/24 Sb. v původním znění i ve znění novely č. 184/28 Sb. jsou zaměstnavatelé povinni vésti záznamy, kterých jest třeba, aby byly vyšetřeny požitky jednotlivých pojištěnců. Každé vykonávání prací neb služeb za úplatu nezakládá ještě pojištění osoby pracující, nýbrž jen zaměstnání na základě poměru pracovního, služebního nebo učňovského, a i takovéto zaměstnání ne vždy, neboť § 2 odst. 1 vyjímá z pojistné povinnosti zaměstnání vedlejší a příležitostné, §§ 5

a 6. vylučují pak z pojištění kategorie zaměstnanců tam uvedené. Takovíto zaměstnanci nejsou pojištěnci, byť i vykonávali práce nebo služby za úplatu, a nepatří proto do mzdových záznamů.

Nevyhoví-li zaměstnavatel zúmyslně nebo z hrubé nedbalosti povinnosti vésti a uschovávat mzdové záznamy, nebo plní-li ji jenom nedostatečně, takže mzda nemůže být zjištěna, nebo odepřel-li zaměstnavatel předložit záznamy zmocněncům pojišťovacích ústavů, jest nemoc. pojišťovna oprávněna předsati z úřední moci pojistné podle dat dřívějších příspěvkových období nebo na základě jiného vyšetření. Do takového předpisu může si zaměstnavatel stěžovati jen potud, pokud může prokázati, že předpis odporuje zákonu nebo spočívá na zřejmě nesprávných skutkových předpokladech, nebo že řízení bylo podstatně vadné. Tak ustanovuje § 16, jehož se dovolává stěžující si pojišťovna.

Podle tohoto předpisu jsou oprávnění pojišťovny a sankce zde uvedená podmíněny třemi předpoklady: 1. aby tu byla povinnost zaměstnavatele podle citovaného § 14, jíž tu není, pokud nejde o pojištěnce, 2. aby zaměstnavatel povinnost tu zanedbal, t. j. aby předsaných mzdových záznamů nevedl (neuschoval), nebo činil tak nedostatečně, takže mzda nemůže být zjištěna, nebo odepřel jejich nahlédnutí zmocněncům pojišťovacích ústavů, 3. aby se tak stalo zúmyslně nebo z hrubé nedbalosti. Nedostatek jen jedné z těchto podmínek vylučuje možnost provést předpis pojistného podle § 16, a vylučuje ovšem i sankci tam v neprospěch zaměstnavatele stipulovanou.

Stížnost připoštlí, že zaměstnavatel v tomto případě vedl mzdové záznamy a že je dal zmocněnci pojišťovny k dispozici: tak praví na stránce 3, že »z revisní zápisnice vysvítá, že . . . přikročeno bylo k individuálnímu předpisu na základě mzdových záznamů«, dále na téže stránce, že »pojišťovna měla dostatečný podklad a materiál k předpisu pojistného a že předpis byl proveden na základě předložených mzdových záznamů«, podobně na stránce 5 a 7 zmiňuje se tom, že podkladem individuálního předpisu byly mzdové záznamy. Přes to však trvá na názoru, že byla stěžující si pojišťovna oprávněna, a to pro celé sporné období postupovati podle § 16 a že následkem toho náleželo zaměstnavateli, aby prokázal nezákonnost nebo vadnost předpisu pojistného. Splnění předpokladů § 16 vidí v tom, že kontrolní orgán pojišťovny při mzdové revisi zjistil, že vdova po zaměstnavateli k mnohým položkám pokladniční knihy nepředložila mzdových záznamů, a uvedl v protokole o revisi přesně, za která období mzdové záznamy nebyly předloženy.

Těmito vývody nemůže stížnost zvrátiti zjištění žal. úřadu, že pojišťovna nedokázala, že firma R. vedla mzdové záznamy nedostatečně. Třeba obzvláště plně přisvědčiti žal. úřadu, že skutečnost, že některé položky výplat podle pokladniční knihy nebyly ve mzdových záznamech patrný, nedokazuje ještě, že tyto částky byly vyplaceny jako mzda osobám podrobeným pojistné povinnosti. Neboť, jak bylo shora dovozeno, do mzdových záznamů patří jen pojištěnci a zaměstnavatel nezanedbává zúmyslně nebo z hrubé nedbalosti povinnosti § 14, když nevede mzdových záznamů o osobách, o nichž může mít důvodně za

to, že pojistné povinnosti podrobeny nejsou. Žal. úřad tu poukazuje především na okolnost, jemu z úřední činnosti známou, že manželky deputátníků v sezoně pracují jako dočasné nádeničky po skončení práci ve vlastní domácnosti, které, poněvadž jde o zaměstnání vedlejší, pojištění nepodléhají.

Nss nemohl proto shledati, že žal. úřad neprávem vyloučil použití citovaného § 16.

Nešlo-li však o případ § 16, bylo na pojišťovně, aby dokázala správnost dodatečného předpisu pojistného a to individuálně, jak úřad správně požadoval (srov. Boh. A 11.438/34). Této procesní povinnosti, jak zřejmo ze správních spisů, stěžující si pojišťovna neučinila zadost, nýbrž, jak nař. rozhodnutí konstatuje, pojišťovna nekonkretisujíc resultát své srovnávací činnosti, požaduje na úřadu, aby si sám zjistil mzdové poměry jednotlivých pojištěnců srovnáváním pokladniční knihy, mzdových výkazů a mzdových záznamů, aniž naznačuje, jak má být proveden tento srovnávací postup. Tvrdí-li stížnost, že pojišťovna při ústním jednání před okr. úřadem dne 27. května 1932 dokázala srovnáním mzdových výkazů se mzdovými záznamy, že mzdové výkazy (nahrazující přihlášky) nesouhlasí, a uvedla příkladem řadu konkrétních případů, nevyvrací zjištění úřadu a ocitá se v rozporu se spisy, ježto podle cit. zápisnice vykládal zástupce stěžující si pojišťovny jediné povšechné postup, jak došlo k předpisu pojistného, a tvrdil, že může dokázati předloženými nádenickými knížkami a výplatními listinami, že firma nepřihlašovala zaměstnance po dobu trvání celého pracovního poměru a se skutečnou mzdou, což se pokusil příkladmo ukázati na dvou případech (Arnošta K. a Gustava D.), předložil 3 nádenické knížky a 53 nádenických záznamů o vyplacené mzdě, podotknuv, že dalším podkladem dodatečného předpisu jsou ty mzdové záznamy, které firma předložila a které jí byly vráceny. Tím však pojišťovna nedokazovala individuálně správnost platebního výměru, ba neuvedla ani, jak se požadovaných doplatků pojistného u jednotlivých osob, uvedených v konsignaci, dopočítala, nýbrž převalovala dotyčná zjištění a výpočty na úřad a požadovala takto, aby se úřad sám dopátral skutkových předpokladů pro předpis jednotlivých položek konsignace, jež opominula sama blíže konkretisovati, ač k tomu měla v řízení příležitost. V řízení instančním v záležitostech stran jest činnost správních úřadů zásadně vázána na návrhy a iniciativu stran a to i v řízení průvodním (srov. §§ 19 odst. 2, 45 odst. 6, 46 odst. 4, 48 odst. 4 a j. vl. nař. č. 8/1928 Sb. o správním řízení).

Pokud pak jde o období od 1. ledna 1931, zůstalo stížností nepopřeno zjištění žal. úřadu, že skutkový podklad předpisu za toto období revisní orgán, jenž provedl revisi mezd pouze do 31. prosince 1930, vůbec nezjišťoval a pojišťovna v řízení se ani nepokusila objasniti skutkovou podstatu a základ pro předpis pojistného od 1. ledna 1931.

Jestliže žal. úřad ještě nadbytečně vytkl způsobu, jak si pojišťovna při předpisu pojistného počínala, povšechně některé nesprávnosti, nebyla tím stěžující si strana zproštěna zmíněného průvodního břemene

a nemůže obhájití správnost předpisu tím, že ve stížnosti potírá dotyčné povšechné úvahy nař. rozhodnutí.

Zrušení platebního výměru, pokud jde o období před 1. říjnem 1928, odůvodnil žal. úřad ještě promlčením práva pojišťovny podle §§ 176 a 177 cit. zák., dovodiv, že revise započala a byla skončena v říjnu 1931, takže se zřetelem na § 177 a s ohledem na 3letou promlčecí lhůtu dlužno právo pojišťovny na předpis před 1. říjnem 1928 považovati za promlčené. Stížnost naproti tomu namítá, že pojistné před 1. říjnem 1928 se nepromlčelo, ježto nemocenská pojišťovna započala revisi u zúčastněné firmy už 28. dubna 1931, tato revise jen na žádost strany byla odročena a tímto činem bylo promlčení přerušeno.

Stěžující si pojišťovna vznesla námitku stejného obsahu již v řízení. Žal. úřad však se s námitkou tou nevypořádal ani po stránce právní ani po stránce skutkové. Toto opomenutí úřadu nutno kvalifikovati za podstatnou vadu řízení podle § 6 odst. 2 zák. o ss, neboť i revise mezd může býti činem přerušujícím promlčení podle § 177 zák. č. 221/1924 Sb., je-li v kausální spojitosti se sporným předpisem pojistného (srov. Boh. A 11.719/35). Avšak toto opomenutí nemůže vésti ke zrušení nař. výroku, ježto nař. rozhodnutí i pak jest dostatečně opřeno o důvod, o němž bylo jednáno shora. Proto netřeba se ani zabývati dalšími námitkami stížnosti, týkajícími se povšechných vývodů nař. rozhodnutí o nesprávnostech sporného předpisu pojistného.

Č. 12.003.

Zaměstnanci veřejní: Vyměření zaopatřovacích požitků staropensistky-vdovy po uher. obvodním notáři.

(Nález ze dne 4. září 1935 č. 7863/33.)

Prejudikatura: srov. Boh. A 11.478/34, 7513/28.

Věc: Ludmila W. v K. proti ministerstvu vnitra o určení pensijní základny.

Výrok: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

Důvody: Výměrem z 18. července 1932, pozměňujícím dřívější výměr ze 16. března 1931, provedl zem. úřad v Bratislavě úpravu pensijních požitků st-lky jakožto vdovy po bývalém obvodním notáři v K. podle zák. č. 70/1930 Sb. a vl. nař. č. 96/1930 Sb., a to podle III. služební třídy plat. zák. č. 103/1926 Sb., resp. podle skupiny D časového postupu § 52 služ. pragm. č. 15/1914 ř. z., počínajíc dnem 1. ledna 1932.

Odvoláním ze 7. října 1932 proti tomuto rozhodnutí domáhala se st-lka určení pensijní základny podle II. služební třídy, resp. podle skupiny C časového postupu, dovozujíc, že manžel její vykonal prý sice notářskou zkoušku podle zák. čl. I:1883, ale vykazuje též plné středoškolské vzdělání, vykonav s prospěchem i zkoušku dospělosti na gymnasiu. Zák. čl. XX:1900 že zreorganisoval a zrovnoprávnil všechny notáře v činné službě bez ohledu na to, zdali mají zkoušku podle zák.